

УДК [233-24:008:141.1:17] (477)

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2022.3.14>**Клименко Андрій Сергійович**

аспірант кафедри богослов'я, релігієзнавства та культурології
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
вул. Пирогова, 9, м. Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-0577-5492

МЕТОДИ ПОДОЛАННЯ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ ЗА ДОПОМОГОЮ ВЕДИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА КУЛЬТУРИ

Веди являються об'єктом пильного вивчення, і в науковій літературі їм приділяється значна увага, проте, ця стаття є приводом для твердження про те, що ведична культура як феномен ще недостатньо вивчена, і варта пильної уваги не лише сходознавства, але і філософії в цілому. Ведична культура зберегла свою основу, на яку накладаються ведичні традиції, що дійшли до нашого часу і придбали нові відтінки, що підтверджують високу мораль Сходу, визначають її життєстійкість і одночасне поєднання своєрідності та універсалізму, традиціоналізму та новаторства.

Гіпотеза про те, що секрет безперервності індійської культури, а також її парадокси, такі як: єдність і різноманітність, універсальність та локальність, традиціоналізм і новаторство – криються в її ведичній основі, зажадала значно розширити та поглибити поняття «ведична культура», визначивши значно ширше її тимчасові межі. Веди розглядаються як стрижень, на який протягом тисячоліть нанизуються безліч компонентів.

Веди, або як їх зараз прийнято називати, «Індійські Веди» – найдавніші і найоб'ємніші писання на Землі. Вони містять 10 млрд. віршів. Веди містять інформацію про устрій космосу та про всі сфери людського життя, починаючи з правил харчування, сімейного кодексу, закінчуючи будівництвом космічних літаків. Відомо, що структуру побудови сучасних літаків вчені взяли з віманіка-шастри, що збереглась в Індії. Веди – це інструкція по користуванню цим світом від самого Виробника.

Початок метафізичної філософії чотирьох Вед отримало своє продовження та розвиток в подальшій ведичній літературі. Сьогодні сенсаційним є шокуюче відкриття дивним чином забутих слов'янських Вед. Всі разом – індійські і слов'янські Веди відкривають нам цікавий, повчальний, дивовижний, фантастичний світ ведичної цивілізації, яка охоплювала земні континенти за часів античності абр премодерну.

Деяка частина матеріального знання Вед в наші дні недоступна. Причина цього в тому, що з нашою свідомістю ми використовуємо знання на шкоду, але не на благо. Відомо, що А. Гітлер відправляв експедиції в Індію та Тибет в пошуках збірника Атхарва-Веди, оскільки йому було відомо, що в ньому є інформація про надзвичайні види зброї. Але те, що нам доступне, безумовно може допомогти нам змінити життя на краще.

Ключові слова: веди, виховання, етикет, етнос, нація, самоідентифікація.

Вступ. Актуальність теми дослідження. Ведична філософія завжди викликала неабиякий інтерес та зацікавлення не лише з боку науковців, а й серед пересічного населення. Адже ця філософія – це не просто міфи, легенди, перекази, а це, насамперед, живий життєвий досвід, практична філософія, яка є актуальною та корисною для кожного покоління. Аналізуючи філософські засади ведичного світогляду, більшість вчених прийшли до такого висновку: між недотриманням ведичних принципів та сучасними кризовими явищами існує прямий зв'язок. Саме тому дослідження ведичної філософії є надзвичайно актуальним та корисним. Адже практичне застосування основ ведичної філософії, втілення та розвиток їх на теренах України зможе допомогти покращити взаємостосунки, відкрити шляхи до самопізнання, допомогти кращій комунікації та взаєморозумінню.

Своєрідність і високий рівень матеріальної та духовної культури Індії, її цілісність при надзвичайному різноманітті форм, безперервність культурного досвіду індійських народів різних

епох і географічних областей привертають увагу Заходу. Роботи з різних аспектів проблематики культури та духовних процесів Індії, як її минулого, так і сучасного періоду розвитку, певною мірою відображають поступовий відхід у минуле традиційного протиставлення «Схід-Захід» і прагнення до культурного та міжрелігійного діалогу в період кризових явищ, які стали очевидними в європейській та в американській культурах в останні десятиліття.

Веди та філософсько-релігійна література, пурани, епічні твори, сутри, шастри, що йдуть за ними – знаходяться в центрі ведичної культурної системи, вони склеюють велике розмаїття форм, що зовні та за часом, досить далекі один від одного. При цьому навіть перші чотири Веди не є власне релігійними творами, в них в міфологічно-образній формі представлені енциклопедичні знання, що охоплюють всі сфери культури древньої Індії.

Мета роботи. З'ясувати можливості застосування ведичної методології для знаходження шляхів подолання кризових явищ сьогодні. Визначити основні поняття ведичної філософії. Зробити порівняльний аналіз індійських Вед зі слов'янськими Ведами; З'ясувати можливості застосування ведичної методології для знаходження шляхів подолання кризових явищ сьогодні в Україні.

Для досягнення мети дослідження необхідно виконати наступні **завдання**:

- уточнити основні поняття дослідження: «Веди», «ведична культура»;
- розкрити філософські основи стародавньої ведичної культури, засновані на дотриманні ведичних правил і приписів;
- з'ясувати особливості ведичної філософії і взаємозв'язок між її відсутністю в суспільстві та сучасними кризовими явищами;
- розглянути шляхи подолання сучасних кризових явищ за допомогою ведичної методології.

Методи дослідження. Використані наступні методи: феноменологічний, діалектичний, аналіз, синтез, компаративний метод. Феноменологічний метод полягає в висвітленні основних понять дослідження – «ведична філософія», «ведична культура», «феномен слов'янських Вед», «індійські Веди», в дослідженні стародавніх текстів, та в їх порівнянні. Діалектичний метод полягає в дослідженні ведичної філософії, її історичного екскурсу, в виявленні взаємозв'язку між втратою ведичних цінностей та культурною деградацією в суспільстві.

Діалектичний метод визначає межі та засоби трансформації суперечностей, переходу феноменів культури від одного стану буття до іншого. В роботі також використаний системний підхід, зокрема полісистемний підхід, де феномен ведичної культури розглядається як складова різних систем: соціологічних, психологічних, естетичних, мистецьких, побутових, тощо.

Аналізуючи філософські засади ведичного світогляду, більшість вчених прийшли до такого висновку: між недотриманням ведичних принципів та сучасними кризовими явищами існує прямий зв'язок. Саме тому дослідження ведичної філософії є надзвичайно актуальним та корисним. Адже практичне застосування основ ведичної філософії, втілення та розвиток їх на теренах України зможе допомогти покращити взаємостосунки, відкрити шляхи до самопізнання, допомогти кращій комунікації та взаєморозумінню.

Результати дослідження містяться в наступних положеннях:

- Сформульовано методи щодо актуалізації відносин в сім'ї за допомогою ведичної культури в контексті філософської антропології, сформульовані практичні поради.
- Доведено, що відхід від традиційного слідування сформованим ведичним сімейним традиціям призводить до деградації етико-моральних принципів окремої особистості, зрештою до руйнації сім'ї, до руйнації інституту сім'ї, що зрештою призведе до деградації країни або суспільства.
- Розроблена науково-викладацька база ведичних знань, які можуть бути перевірені та запроваджені в сучасну освітню систему.
- Доведено, що прийняття законопроектів на рівні держави, котрі так чи інакше формують в молоді ініціативи щодо впровадження нових власних правил життя, котрі руйнують традиційні родові споконвічні сімейні культурні цінності, – псує особисте, і зрештою суспільне життя країни.

- Показано на прикладі ряду країн Європи та Америки деградацію молоді через руйнацію або недбайливе ставлення з боку держави до споконвічних родових сімейних цінностей, що мають коріння в ведичній культурі.

Ведична культура серед вчених сходознавців зарекомендувала себе переважно позитивно. Але що таке в розумінні сходознавства ведична культура? Переважно, це індійська ведична філософія, яка складається з шести філософських систем: ньайаїа, вайшешика, гаутама, патанджалі, веданта, чарвака локаята [1, с. 5]. Всі ці шість систем мають свою специфіку та різняться кінцевими цілями. Але всі ці шість систем так чи інакше пов'язані з Ведами та ведичною літературою. Проте, сходознавцям також відомі слов'янські веди або слов'янські ведичні філософські системи [5]. Сьогодні ми маємо три основні гілки ведичних філософських систем: Покон Рода Всевишнього [3, с. 1], Слов'яно-Арійські Веди [8], Рунвіра. "Книга Велеса" вважається спільним спадком всіх трьох течій.

Епоха християнства, а точніше фанатично налаштованих християн, намагалася стерти з лиця Землі будь-які джерела, крім християнських. Про це можна дізнатися з посібника по всесвітній історії шкільної програми. Християнські поняття духовного життя походять від древніх, від юдейських, а юдейські – від асирійських, а асирійські – від індійських.

Всім відома теорія арійського вторгнення в Індію приблизно сім тисяч років назад має як багато прихильників, так і супротивників. Але сама теорія має права на існування. Порівняння слов'яно-арійських та індійських Вед схиляє до висновку про те, що теорія арійського вторгнення в Індію дуже схожа на правду. Багато філософів, таких як Кант, Гегель, Ганді, Лев Толстой признавали Веди джерелом широкого кола знань.

Ведична філософія та культура – це не якась абстрактне поклоніння атману або духу, не сліпе поклоніння богам, не гончарство зі слонами та списами, хоча і ці явища описані в ведичній філософії. В ведичній філософії можна знайти описи зоряних війн, описи міжгалактичних кораблів та надсучасні технології. Про це свідчать Віманіка-шастра, Пурани, та Слов'яно-Арійські Веди.

Дослідники ведичної культури схиляються до думки про те, що ведична культура в Київській Русі до християнізації була не просто в книгах, а була віросповіданням всіх і кожного, адже не дарма так схожі загальні культура та мова країн премодерну, де була поширена ведична культура [4, 6 с]. Всі стародавні книги та манускрипти говорять про те, що ведична філософія та культура були поширені по всій земній кулі [5].

Не є секретом той факт, що в зв'язку з політичним тиском з боку транснаціональних корпорацій та з боку міжнародного тиску в цілому, в Україні постають проблемні питання, такі як: проблеми інституту сім'ї, проблеми самоідентифікації, проблеми в економіці. Мовою санскриту в Україні болючими є питання дхарми, тобто самоусвідомлення, мокши, тобто духовного та душевного зростання, артхи та ками, тобто вміння правильно проводити вільний час, правильно насолоджуватися, проблеми в економіці.

В ведичній культурі камою були наступні мистецтва: вміння грати на музичних інструментах, танці, співи, арт-терапія в цілому. Дослідники ведичної культури не беруть до уваги сцени та меморіали камасутри, які можна зустріти в Індії, бо це є якраз є відхиленням від ведичної філософії, є роздуванням ками за межі дозволеного, подібно до того, як є відхиленням кабала, яку євреї, вірогідно, взяли в ведичній філософії, та додали туди свої доробки.

Самоідентифікація особистості в Україні є дуже складною на фоні десятка релігій, націй і етносів, на фоні класової боротьби. Етнічні українці втрачають власну ідентичність, втрачають власне визначення себе. Фактично Україна сьогодні є об'єднанням різних релігій, націй, різних генетичних груп, чого не можна сказати про державу Ізраїль, де воедино сплетені історія виникнення, нація, етнос, мова. Ортодоксальним євреям заборонено змішуватися генетично з іншими народами, заборонено сповідувати інші релігії.

Інститут сім'ї в Україні майже в мертвому стані. Сімейний кодекс не забезпечує виховання добродійного населення, тому що це виховання потребує традиції, в якій виховується добродісна людина. Сьогодні ця традиція втрачена на фоні проблеми самоідентифікації. Сімейний

кодекс не вчить в повній мірі обов'язкам батька та матері, чоловіка та дружини, сина та доньки. Ведична філософія може зміцнити інститут сім'ї, тому що в ведичній філософії значно ширше описана наука виховання добродійного потомства та обов'язки членів сім'ї. Про це нам розкажуть чакра-відйя, аюрведа, заповіді Богів, ведична етика, обов'язки варн та каст. «Ваша взаємна любов є необхідною умовою, але недостатньою» [2, с. 11].

Ведична філософія може позитивно вплинути на сучасну економіку, тому що за основу артхи взята істинна економічна незалежність, яка базується на виробництві всіх технічних потреб та матеріальних цінностей. Неважко помітити, що міжнародний політичний тиск прагне перетворити Україну в сировинний придаток та поставити Україну в залежність в матеріальних цінностях від іноземних держав.

Ведичні філософські системи дбають про такі якості характеру, як цнотливість, вірність чоловіка та дружини один одному, тримання в вузді своїх пристрастей, почуттів та емоцій, шанування батьків, старших; піклування про молодших в цьому дусі.

Сучасна освітня філософська система, нажаль, працює на користь технічних наук, але не на користь гуманітарних. Це можна виправити за допомогою наукового експерименту, запровадивши ведичні філософські системи в освітню програму. Цей експеримент підтвердить той факт, що сучасній освітній системі необхідне не дистанційне навчання, а привнесення давно забутих істинних предметів.

Разом з фізикою та хімією варто ввести такі предмети, як кулінарія. Разом з алгеброю та геометрією – науку взаємин, стосунків та відносин, етику та естетику, обов'язки майбутніх чоловіка та жінки, обов'язки майбутніх матері та батька. Тих, кого зацікавлять технічні науки, підуть навчатись в технічні ВУЗи. Тих, кого гуманітарні – в гуманітарні. Ведичні філософські системи є гуманітарними науками, хоча деколи в них зустрічаються відблиски хімії, фізики, математика в випадку з астрологією.

Ведичні філософські системи, не дивлячись на те, що вони змагаються одна з одною за авторитет, в будь-якому варіанті, чи то слов'янські Веди, чи Індійські, значно покращать морально-етичні засади студентів (учнів), покращать їх здоров'я та дух. Інтелект та сучасні технології без етико-моральних засад призводить до пагубних соціально-політичних наслідків, таких як війни, епідемії, катаклізми, дефіцити, і т. д.

Ведична астрологія відрізняється від сучасної "сухої" астрономії тим, що не просто рахує зірки та їх відстань одна від одної, а допомагає людині в виборі сприятливого часу для тієї чи іншої справи, допомагає в виборі партнера, попереджає негативні події, допомагає в визначенні професійної орієнтації.

Оскільки Україна та український корінний народ є переважно слов'янським, було б правильним провести науковий експеримент з застосуванням саме слов'янських ведичних систем, не відкидаючи при цьому такі індійські науки, як аюрведа, астрологія, та наука стосунків [6, с. 181].

Стаття проливає світло на можливість збереження самоідентичності білошкірих народів дохристиянського Родобожжя (не плутати з язичництвом). Якщо в Старому Заповіті Біблії йде мова про те, щоб знищити кумири, скоріш за все арійських та слов'янських Богів, то частковою метою статті є відновлення цих кумирів задля прояснення цілісної картини ведичної епохи, що охоплювала цілі континенти.

Але метою статті не є знищення будь-кого або будь-чого, а лише збереження українського корінного слов'янського та арійського родів, слов'янської релігії, слов'янської генетичної ідентичності і унікальності, яка має право на існування, і яку незабаром потрібно буде занести до «Червоної книги». Жодною мірою стаття не має не меті протистояння жодній існуючій релігії, расі, народу, етносу, нації, крім випадків, зазначених Законом України.

Ведична філософія та культура може значно зміцнити інститут сім'ї та зупинити мультикультуралізм, який під диктатом транснаціональних корпорацій нівелює самоідентифікацію, змішує людство на расовому або на генетичному рівні в один вид, цифровізує свідомість, нівелює сімейні цінності, та спонукає людину до життя в метавсесвіті, або в штучному цифровому світі, щось на зразок фільму «Матриця» з головним героєм Нео [11, с. 10].

Дослідники ведичної філософії вважають, що Веди повинні зіграти рятівну роль у житті нашого суспільства. Адже зараз ніде в школах і інститутах не вивчають науку створення благополучної сім'ї, науку виховання добродійного потомства, науку взаємин. Замість цього робиться акцент на фізико-технічних науках, на нанотехнології, та на програмуванні ТЗ, які без належного виховання можуть забезпечити створення засобів для самознищення, але не більше того.

Ведична філософія, не дивлячись на всеосяжність знань, що говорить про те, що ми не можемо нічого вигадати нового, тим не менше, не відкидає творчість людини, признаючи творчість цілком здоровим актом, який може бути використаний на користь та задля насолоди людства, будь то музика, художня література, кіно, живопис, вірші, архітектура, моделювання машин, інше. Тому людям завжди є чим займатися.

Людство своїм втручанням в вигадування чогось нового лише показало, що воно псує екологію, навколишнє середовище. В природі все досконало, і ведична філософія вчить нас жити в гармонії з природою. Головне – щоб наша творчість спонукала до росту особистості в її гармонії духовного, душевного та тілесного.

Ведична філософія являє собою цілісну картину, де є синтез науки і релігії, де духовність і розум поєднані між собою в досконалій гармонії. Нажаль сьогодні в українському суспільстві не так багато видатних діячів науки, чиє знання охоплювало б і математику, і медицину, і юриспруденцію, і історію, і знання з філософії в тому вигляді, який ми маємо зараз. Людина сьогодні поставлена в жорсткі рамки, які їй диктує наш швидкоплинний час, який змінює за десять років докорінно наш побут, і наші уявлення про світ. Кожні десять років на ринок виходить нова техніка в усіх галузях, особливо комп'ютерна техніка.

Ми звикаємо до потужних смартфонів, і з роками ризикуємо втратити власний самоконтроль, пам'ять, та самодисципліну, оскільки зараз за нас все вирішують програми. Ми записуємо інформацію на електронні носії замість того, щоб намагатись вивчити її напам'ять. Сучасні відкриття в біонанотехнологіях дозволяють зробити біокіборгів, обладнаних штучним інтелектом з інтегрованою людською свідомістю.

Незабаром ми можемо вийти на вулицю, і нам складно буде розрізнити хто перед нами – біомашина-кіборг, чи справжня людина. Якщо дослідникам в індустрії нанобіотехнологій вдасться транслювати людську свідомість на електронний носій, то фільми «Матриця», та «Термінатор» незабаром можуть стати нашою реальністю.

Якщо людина з буденною свідомістю сьогодні не замислюється про сенс свого існування, не рефлексує до духовних питань про свої духовні витоки, то, прокинувшись або опинившись в комп'ютерній реальності, коли в фізичному світі їй на голову одягнуть електронний шолом, а тіло під'єднають до автономного забезпечення фізичного існування, то в штучній реальності буденна свідомість навряд чи буде рефлексувати про питання свого духовного коріння.

Ми маємо на конвеєрі постмодернізму дітей з пробірки, свідомість яких з самих малих років можуть під'єднати до віртуального світу, але ми маємо альтернативу «світлому майбутньому». Нанобіотехнології, генна інженерія – це науки, які треба тримати в строгому контролі, щоб ці знання не потрапили в руки покидьків, бо інакше людству загрожуватиме колапс, що ми сьогодні й маємо.

Можна говорити про унікальність і універсальність Ведичної культури. Проаналізувавши першоджерела індійської ведичної філософії та слов'янської ведичної філософії можна прийти до висновку про те, що в минулому ведична культура була розповсюджена по всій Землі. Питання про те, з яких причин знання почало спотворюватися і дробитися на сьогодні не так важливо, як питання збереження знання сьогодні, поширення його в надійні руки та передача в неспотвореному вигляді майбутнім поколінням.

Річард Томсон в своїй книзі під назвою «Невідома історія людства» зазначає: «В кінцевому рахунку, важливі не причини, що спонукали дослідників зайнятися пошуком свідомості певного спрямування, а результати цих пошуків, гідні ознайомлення з ними широкою публікою і серйозного до них ставлення з боку наукової громадськості». З ним важко не погодитись.

Ведична філософія не відкидає матеріальний прогрес. Так склалося, що більшість індусів зробили акцент на зреченості та моральності, залишивши позаду матеріальний добробут, а весь західний світ зробив акцент на матеріальному прогресі, залишаючи позаду дхарму та мокшу. Істина полягає в гармонійному розвитку матеріального та духовного.

Ведична філософія в своїй основі вчить гармонії, вчить гармонійному розвитку кожної людини і суспільства в цілому в чотирьох напрямках: дхарма, артха, кама, мокша.

На превеликий жаль багато представників сучасної офіційної науки досі схиляються до загальноприйнятої історії, де йдеться про те, що наші з вами предки були варварами, людожерами, мавпоподібними і т. п. Багато вчених досі притримується теорії Чарльза Дарвіна. Сьогодні ми маємо багато очевидних артефактів, які показують наявність надзвичайних технологій будівництва, приклад тому – ті ж самі піраміди в Єгипті та в інших частинах світу.

За межами розуміння сучасної емпіричної науки залишаються інтервали часу від тридцятидвохтисячної частки секунди – часу з'єднання двох атомів до 311 трильйонів 400 мільярдів земних років – часу існування матеріального Всесвіту згідно з Ведами. Хоча ці цифри не вкладаються в нашій голові, наочне існування гігантських стародавніх храмів, чий вік обчислюється багатьма тисячоліттями, практично демонструє можливості ведичних знань, і змушує серйозніше поставитися до їх розділів.

Семиметрова колона в Делі, зроблена з чистого заліза, яке сучасні вчені можуть отримати лише в незначних кількостях, також говорить про це. Ці факти, на які неможливо закрити очі, в черговий раз показують обмеженість сучасних методів пізнання.

Ведична астрологія (джйотіш) допомагає людині в виборі сприятливого часу для тієї чи іншої справи; у визначенні сумісності в партнерстві; допомагає розібратися в сильних і слабких сторонах; попереджає негативні події. У багатьох країнах ведична аюрведа вже є державною наукою.

В деяких клініках України аюрведа вже теж починає активно використовуватись в зв'язку з поширенням ведичних знань, або просто знань, бо слово «веда» або «віда» перекладається як знання. Звідси маємо слова «відати», «повідати», та ін. Астрологія, аюрведа – це древні ведичні науки, які можуть принести велику користь для суспільства. Фактично вони мають врятувати наше суспільство, бо аюрведа – це не лише медицина, це ще й етика, якої нам всім з вами так не вистачає. Астрологія – це не лише дивитися зірочки в комп'ютерній програмі, це ще й хіромантия (санскрит – надігрантха), все видно на долоні. Це ще й психологія, якої багатьом також не вистачає.

Для того, щоб мати можливість насолоджуватися життям (кама), потрібно прикладати зусилля (артха). Щоб правильно прикладати зусилля, потрібні знання про те, як, де і коли, що можна, а що не можна (дхарма). І щоб не занурюватися в рутину матеріального існування, існує мокша як вихід особистості на новий рівень розвитку в її відносинах з вищими силами. Ці сфери докладно описані в Ведах. Згідно з Ведичною філософією, кожна особистість, кожна сім'я, та суспільство в цілому повинні вміти гармонійно приділяти увагу всім цим чотирьом сторонам людського буття.

Ідеологія ведизму не суперечить будь-якій релігії. Ведична культура не заперечує використання технологій для створення комфорту, але вона не підтримує те насильство, яке здійснюється людьми, що мають продукти технократії, але не мають якостей характеру, що підтримують мир в суспільстві та зберігають екологію та життя на Землі в чистоті. Тому, було б непогано, щоб поруч з тими предметами, які зараз вивчаються в школі, діти вивчали в першу чергу етику, аюрведу, і в цілому Веди.

Висновки. Відповідно до мети і завдань дослідження можна зробити наступні висновки. Отже, ведична філософія може використовуватися в якості психотерапії на основі співчуття та філософської терапії, що полягає в корекції та в гармонізації етичних конструктів особистості, в розвиненні інтелекту та творчих здібностей, в знаходженні сильних сторін особистості, в знаходженні свого життєвого шляху.

Сучасна людина прагне жити в місті. Але що таке місто сьогодні? Це багатоповерхові коробки з відсутньою архітектурою, та загазовані дороги. Якщо людина не спілкується з живою природою, в неї виникає депресія. Отже, обов'язок свідомого громадянина – заохочувати людей до децентралізації та прищеплювати любов до природи. Коли людина полюбить природу, тоді вона зможе полюбити людей. І лише після цього людина зможе полюбити Всевишнього, але не навпаки.

Завдяки гармонії між дхармою, артхою, камою, мокшою, Україна може значно швидше перетворитися в одну з найбагатших, успішних, процвітаючих країн світу. І ведична філософія та культура вчить цій гармонії. Потрібно мати лише принцип прозорості влади з поясненнями того, на що була витрачена кожна гривня державного бюджету та активний контроль влади журналістами та активістами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мюллер Ф.М. Шесть систем индийской философии. Москва : Академический проект; Альма Матер, 2009. 432 с.
2. Клеверин А. Ей о нем. Узнать, понять и стать счастливой. Київ : Форс Україна, 2019. 368 с. ISBN: 978-617-7808-74-8.
3. Веда Прави. Покон Рода Всевышнего. Суть 1-2. Ведические сказания славян : 3-е изд., доп. и уточн. Москва : ООО ИД «Роса», 2013. 320 с.
4. Довгич В. Космос древньої України. Трипілля – Троянь: Мітологія. Філософ. Етногенез VI тис. до н.е. – I тис. н.е. Київ : Книга, 1992. 303 с.
5. Про українську мову і санскрит. *spadok.org.ua* : веб-сайт. URL: <https://spadok.org.ua/mova-i-pusemnist/pro-ukrayinsku-movu-i-sanskryt> (дата звернення: 21.08.2022).
6. Матвеев В. О. Крішнаїти в Україні. Проблеми і тенденції культурно-релігійного діалогу. Київ : Міленіум, 2005. 230 с.
7. Наливайко С. І. Крішна й Україна. *Український світ*. 1994. № 1-2. С. 34-37.
8. Хиневич А. Славяно-Арийские Веды. Книга 3. Омск : Аркор, 2000. 252 с.
9. Українська мова і санскрит. *Українська грамота* : веб-сайт. URL: <https://ukrgramota.kievpereklad.com.ua/ukrainska-sanskrit/> (дата звернення: 21.08.2022).
10. Bostrom N. How Long Before Superintelligence? *International Journal of Futures Studies*. Vol. 2. 1998.
11. Kurzweil R. The age of spiritual machines. New York : Viking, 1999. 400 p.
12. The Santies Perun Vedas (The Book of Wisdom of Perun). Internet Archive URL: <https://archive.org/details/119676154AryanVedasBookOfWisdomOfPerunENG>
13. Hindus Solve South America's Greatest Mystery-2 (Post No.8850). *Tamil and Vedas : A blog exploring themes in Tamil and vedic literature* : веб-сайт. URL: <https://tamilandvedas.com/tag/peru/> (дата звернення: 21.08.2022).
14. The Vedas. *World History Encyclopedia* : веб-сайт. URL: https://www.ancient.eu/The_Vedas/ (дата звернення: 21.08.2022).
15. Read online Vedas Slavs. What is the Slavic-Aryan Vedas. *Onemagic* : веб-сайт. URL: <https://onemagic.ru/en/charms/read-the-online-vedas-of-the-slavs-what-is-the-slavonicaryan-vedas.html> (дата звернення: 21.08.2022).

REFERENCES

1. Müller, F.M. (2009). Shest sistem indiiskoi filosofii [The six systems of Indian philosophy]. Moscow : Akademicheskii proekt; Alma Mater [in Russian].
2. Kleverin, A. (2019). Ei o nem. Uznat, poniat i stat schastlivoi [For her about him. Learn, understand and become happy]. Kyiv : Fors Ukraina [in Russian].
3. Veda Pravi. Pokon Roda Vsevyshnego. Sut 1-2. Vedicheskie skazaniia slavian [Veda Pravi. Pocon of the Lord. Essence 1-2. Vedic legends of the Slavs]. (2013). 3rd ed. Moscow : ООО ID «Rosa» [in Russian].
4. Dovhych, V. (1992). Kosmos drevnoi Ukrainy. Trypillia – Troian: Mitolohiia. Filos. Etnohenez VI tys. do n.e. – I tys. n.e. [Cosmos of ancient Ukraine. Tripillia – Troian: Mythology. Philos. Ethnogenesis of the 6th millennium BC – 1st millennium AD]. Kyiv : Knyha [in Ukrainian].

5. Pro ukrainsku movu i sanskryt [About the Ukrainian language and Sanskrit]. spadok.org.ua. URL: <https://spadok.org.ua/mova-i-pysemnist/pro-ukrayinsku-movu-i-sanskryt> [in Ukrainian].
6. Matvieiev, V. O. (2005). Krishnaity v Ukraini. Problemy i tendentsii kulturno-relihiinoho dia-lohu [Krishnaites in Ukraine. Problems and trends of cultural and religious dialogue]. Kyiv : Mile-nium [in Ukrainian].
7. Nalyvaiko, S. I. (1994). Krishna y Ukraina [Krishna and Ukraine]. Ukrainian world. Vol. 1-2. P. 34-37.
8. Khinevich, A. (2000). Slaviano-Ariiskie Vedy. Kniga 3 [Slavic-Aryan Vedas. Book 3]. Omsk : Arkor [in Russian].
9. Ukrainska mova i sanskryt [Ukrainian language and Sanskrit]. ukrgramota.kievperekklad.com.ua. URL: <https://ukrgramota.kievperekklad.com.ua/ukrainska-sanskrit/> [in Ukrainian].
10. Bostrom, N. (1998). How Long Before Superintelligence? International Journal of Futures Studies. Vol. 2.
11. Kurzweil, R. (1999). The age of spiritual machines. New York: Viking.
12. The Santies Perun Vedas (The Book of Wisdom of Perun). archive.org. URL: <https://archive.org/details/119676154AryanVedasBookOfWisdomOfPerunENG>.
13. Hindus Solve South America's Greatest Mystery-2 (Post No.8850). tamilandvedas.com.URL: <https://tamilandvedas.com/tag/peru/>.
14. The Vedas. www.ancient.eu. URL: https://www.ancient.eu/The_Vedas/.
15. Read online Vedas Slavs. What is the Slavic-Aryan Vedas. URL: <https://onemagic.ru/en/charms/read-the-online-vedas-of-the-slavs-what-is-the-slavonicaryan-vedas.html>.

Klymenko Andriy Serhiyovych

Postgraduate Student at the department of theology,
religious studies and historical-philosophical cultural studies
National Pedagogical Dragomanov University
9, Pyrohova str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0577-5492

METHODS OF OVERCOMING MODERN PROBLEMS WITH THE HELP OF VEDIC PHILOSOPHY AND CULTURE

The Vedas are the object of careful study, and considerable attention is paid to them in the scientific literature, however, this article is a reason for the statement that the Vedic culture as a phenomenon is not yet sufficiently studied and deserves the close attention not only of oriental studies, but also of philosophy in general. Vedic culture has preserved its foundation, on which Vedic traditions are superimposed, which have reached our time and acquired new shades and nuances that confirm the high morality of the East, determine its vitality and the simultaneous combination of originality and innovation.

The hypothesis that the secret of the continuity of Indian culture, as well as its paradoxes, such as: unity and diversity, universality and locality, traditionalism and innovation, lie in its Vedic basis, demanded a significant expansion and deepening of the concept of «Vedic culture», defining a much broader its temporal limits. The Vedas are seen as a rod on which many components are strung over thousands of years.

The Vedas, or as they are called now, the «Indian Vedas» are the oldest and most voluminous scriptures on Earth. They contain 10 billion verses. The Vedas contain information about the structure of the cosmos and about all areas of human life, starting with the rules of nutrition, the family code, and ending with the construction of space planes. It is known that scientists took the structure of modern airplanes from the Vimanika Shastra preserved in India. The Vedas are instructions for using this world from the Manufacturer.

The beginning of the metaphysical philosophy of the four Vedas was continued and developed in the later Vedic literature. Today, the shocking discovery of the strangely forgotten Aryan-slavic Vedas is sensational. All together, the Indian and Slavic Vedas reveal to us the interesting, instructive, amazing, fantastic world of the Vedic civilization, which covered the earth's continents during antiquity and premodern times. Some of the material knowledge of the Vedas is not available these

days. The reason for this is that with our consciousness we use knowledge for harm, not for good. It is known that A. Hitler sent expeditions to India and Tibet in search of the collection of the Atharva Veda, because he knew that it contained information about extraordinary types of weapons. But what is available to us can definitely help us change our lives for the better.

Problem. *Vedic philosophy has always around considerable interest and interest not only from the side of scientists, but also among the average population. After all, this philosophy is not just myths, legends, tales, but it is, first of all, a living life experience, a practical philosophy that is relevant and useful for every generation. Analyzing the philosophical foundations of the Vedic worldview, most scientists came to the following conclusion: there is a direct connection between non-observance of Vedic philosophy is extremely relevant and useful. After all, the practical application of the foundations of Vedic philosophy, their implementation and development on the territory of Ukraine can help improve mutual relations, open the way to self-knowledge, help better communication and mutual understanding.*

Purpose. *To find out the possibilities of using the Vedic methodology to find ways to overcome crisis phenomena today. Define the main concepts of Vedic philosophy. To make a comparative analysis of the Indian Vedas with the Slavic Vedas. To find out the possibilities of using the Vedic methodology to find ways to overcome crisis phenomena in Ukraine today.*

Methods. *Phenomenological, dialectical, analysis, synthesis, comparative methods. The phenomenological method consists in highlighting the main concepts of the study – "Vedic philosophy", "Vedic culture", "phenomenon of the Slavic Vedas", "Indian Vedas", in the study of ancient texts, and in their comparison. The dialectical method consists in the study of Vedic philosophy, its historical excursion, in revealing the relationship between the loss of Vedic values and cultural degradation in society.*

The dialectical method determines the limits and means of transformation of contradictions, the transition of cultural phenomena from one state of being to another. The work also uses a systemic approach, in particular a polysystemic approach, where the phenomenon of Vedic culture is considered as a component of various systems: sociological, psychological, aesthetic, artistic, everyday, household affairs, etc.

Results.

- Formulated methods for actualizing family relations with the help of Vedic culture in the context of philosophical anthropology, formulated practical advice.

- It has been proven that the departure from traditional adherence to established Vedic family traditions leads to the degradation of the ethical and moral principles of an individual, ultimately to the destruction of the family, to the destruction of the institution of the family, which ultimately leads to the degradation of the country or society.

- A scientific and teaching base of Vedic knowledge has been developed, which can be verified and introduced into the modern educational system.

- It has been proven that the adoption of draft laws at the state level, which in one way or another form young people's initiatives to introduce new rules of life, which destroy traditional ancestral family cultural values, spoils the personal, and ultimately public life of the country.

- The degradation of youth due to the destruction or careless attitude of the state to the ancient ancestral family values rooted in Vedic culture is shown on the example of a number of European and American countries.

Key words: *vedas, education, etiquette, ethnos, nation, self-identification.*